СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 183. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 7 серпня, 1934 — VOL. XLII. No. 183. Jersey City, N. J., Tuesday, August 7, 1934. THREE CENTS.

ВЕЛИКЕ ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО У. Н. СОЮЗА В СКРЕНТОНІ

КОНЦЕРТ І ПІКНІК СТЯГАЮТЬ ТИСЯЧУ УКРАЇНЦІВ ДО ВОЛДОРФ ПАРКУ.

СКРЕНТОН (Па.). — Українці Скрентону й околиці святкували 40-літний ювилей У. Н. Союза врочистим обходом, котрий стягнув понад тисячу учасників.

Свято почалося панахидою за померших членів У. Н. Союза, котру відправлено в українських церквах, католицькій і православній.

В 2 годині зполудня почато святочний обід у Волдорф Парку. Свято відкрив промовою предсідник ювилейного комітету, гр. Михайло Камінський, Тостместром був д-р Михайло Стець. Промовляли: гр. Степан Калакука, найстарший член У. Н. Союза на цьому святі, гр. Іван Ардан та гр. Володимир Крайківський, котрий приїхав з Вилкс Баре з численною делеґацією. Святочну промову виголосив головний фінансовий секретар, гр. Роман Слободян.

Концертові точки виконав хор української католицької церкви під проводом гр. Івана Шведа.

Свято перейшло дуже гарно. Вже зорґанізовано відділ У. Н. Союза, зложений з родженої тут молоди. Буде це відділ 144 У. Н. Союза.

ДЖАНСОН ПОЛАГОДИВ СТРАЙК У ШИКАГОВСЬКИХ РІЗНИЦЯХ.

ШІКАҐО. — Заходом ґенерала Джансона, начальника уряду для відбудови краю, вдалося в суботу полагодити страйк робітників у різниці „Юніон Стак Ярдс".

Хоч на цей страйк вийшли були тільки робітники, що обходять худобу в різницях, разом до 800 страйк здержав усю роботу в різницях. Страйк тревав 12 днів.

На основі умови робітники мають вертатись до роботи зараз. Умова постановляє мінімум робітничої заплати.

УРЯД АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ЗНОВ ОСТЕРІГАЄ ПІДПРИЄМЦІВ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — З нагоди річного засідання виконавчого комітету Американської Федерації Праці, що починається тут у понеділок, видав уряд Федерації Праці заяву, в котрій підчеркує, що головним питанням американської політики все ще є справа безробіття.

За даними, зібраними юніями, число безробітних у краю виносить щонайменше 10 міліонів. Безробітіття, каже Федерація, викликує сильне невдоволення серед широких мас робітників.

Федерація остерігає американських підприемців перед цим невдоволенням. Якщо американський промисл не знайде способів розвязати питання безробіття, то невдоволення штовхне суспільність розвязати це питання через забрання на публичну власність усіх засобів продукції.

АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ НЕВДОВОЛЕНІ З ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Коло 7,000 робітників лагодяться покидати Американську Федерацію Праці та орґанізувати юнію автомобільних робітників на інших основах, як орґанізує Федерація Праці.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАШИСТИ ЗБРОЯТЬСЯ ТАЙНО.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Місцева ґазета „Екзаминер" пише, що „конґресовому комітетови для розсліду неамериканських діяльностей" подано до відома факти, що недалеко Сан Дієґо вправляють тайно узброєнні військова орґанізація „Срібних Сорочок". До домочі їм стоїть тайна орґанізація „Сторм Трупс". Ці орґанізації кладуть собі за ціль змінити насильним способом уряд Злучених Держав.

Тайні урядові аґенти зізнали перед комітетом, що „Срібні Сорочки" закупили від летничої стації американської фльоти в Норт Айленді, коло Сан Дієґо, 3,000 набоїв .30-калібру. „Срібні Сорочки" носять як відзнаку на своїх сорочках свастику. Продали амуніцію жовніри в активній службі і тому уряд робить над цим слідство.

ПЯТНУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ БАНКИРСТВО ЯК СКАНДАЛ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет для банкових справ видав другу частину свого звіту зі своїх розслідів над банковими справами в Злучених Державах.

Рапорт кінчиться заключенням, що американське банкове діло стоїть справді скандально. Банки часто допускалися скандальних і застрашаючих зловжитків, як на полі інвестицій в краю так і на полі інвестицій поза границями. Цю останню діяльність американських банків сенатори називають чорною карткою американського банкового діла.

Перша частина звіту говорила про біржеву торговлю шерами й бондами. Третя частина звіту буде розглядати торговельне банкирство.

СМЕРТЬ ВІДОМОЇ АВІЯТОРКИ.

Підчас перегонів авіяторок у Дейтон, Огайо, згинула в неділю на Муніципальнім Летничім Полі відома летунка, пані Франсиз Г. Марселис, котра свого часу добула осяг у довготревалости лету. Пані Марселис попала підчас лету в повітряний вир, спричинений 5 іншими літаками, і стратила керму над літаком.

ЗА 15 ЛІТ ПОЛЕТИМО НА МІСЯЦЬ.

В Англії засновано останніми часами багато т. зв. „ракетних товариств", що мають на меті фінансувати льокомоційні засоби між планетами, і як перший засіб для цього уважають ракету. Вистрілена з землі така ракета пробиласяб у стратосферу і там пхалиб її вперід окремі ладунки пороху або згущеного ґазу. Ракета, має ще ту перевагу над літаком, що може летіти навіть там, де пропелер не може вкрутитися в повітря наслідком того, що воно сильно розріджене. Відома французька фірма „Есполь Пельтері", що воробляє вибухові матеріяли, заповідає, що заки ще мене 15 літ, місяць буде зовсім доступний для мешканців земського глобу.

ЄГИПЕТСЬКА ГАРНА ОЛЕНА.

Англійська преса повідомляє, що між трома більшими оселями в долішньому Єгипті відбулася крівава боротьба за одну дуже гарну жінку, яку кожна оселя хотіла мати в себе, вважати її своєю мешканкою і таким чином мати честь, що в їхній оселі жиє накраща жінка. Невиликий спір замінився згодом у кріваву бійку, в якій брали участь не лише мужчини, але й жінки. Поліції з трудом вдалося привернути порядок. Підчас бійки згинуло кілька осіб, а кількадесять були важко ранені.

ПОЛЬСЬКІ АНАРХІСТИ.

З Варшави повідомляють, що покінчилося слідство в справі викритої орґанізації анархістів „Польська Федерація Анархістів". Слідство виявило, що анархісти приготовлялися до актів терору та саботажів. Спершу анархісти виступали проти комуністів, потім із ними збраталися. До орґанізації анархістів належали 17—30-літні люди. Є докази, що арештовані вдержували звязки з анархістичною централею в Базелі.

ЗА МУЗИЧНУ ОСВІТУ В ШКОЛАХ.

В чехословацьких педаґоґічних колах піднесено заміт, що в школах прикладається замало уваги на музику як важний чинник практичної освіти. Абсольвент школи осягає менше або більше знання поезії, визнається згрубша в критиці лектури, навіть про ґрафічне мистецтво має сяке-таке поняття, тільки в ділянці музики, в концертовій салі або на опері в театрі є звичайно круглим невіжею. Щоби запобігти цій недостачі у вихованні, домагаються, щоби шкільну молодь познайомити при допомозі грамофонів та радія з основами музичного мистецтва та дати їй бодай елементарну музичну освіту.

ЦІЛЕ СЕЛО ВИГАНЯЄ „ДУХІВ".

В румунському селі Тораба на Буковині в хаті господаря Петра Тобану від якогось часу почало щось „страшити". Дійшло до того, що, „щось" почало бити тарілки та вікна, перевертати річи й виробляти інші штуки, що довело жінку господаря до нападів істерії. Справою занялася місцева влада й повідомила про це пароха, просячи поради. Парох Баяну пішов до хати селянина і покропив свяченою водою стіни хати. В тій хвилині почали рухатися столи в кімнаті, зі стіни поспадали образи, а з вікон випали з бренькотом шиби. Священик приходив іще кілька разів до хати, відправляв молебень, але не помагало. Тоді війт зорганізував лови на „духів". Коли вони знову почали доказувати в хаті, дім окружили люди, між якими знаходилися командант жандармерії, громадський суддя та всі радні. Підійшли до дверей, але вони були зачинені, та й печатка, яку прибили на замку, ненарушена. Зате в хаті знайшли великий нелад. Про справу повідомлено вищу владу. Нема сумніву, що головну ролю між тими „духами", грає сама істерична селянка, наскільки все те правда, про що пишуть румунські ґазети.

СТИХІЙНІ КАТАСТРОФИ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Над кількома повітами Східньої Галичини перейшла велика громовиця, в часі якої згинули чотири особи. В Кізлові, пов. Камінка Струмілова, убив грім двох братів Тобішевських на подвірю свого господартва. На дорозі до Гологір грім убив 60-літнього М. Стецишина і 30-літнього Івана Тубаса. В Шупарці, пов. Борщів, грім ударив у стайню гр.-кат. пароха, наслідком чого стайня згоріла і згинув один кінь. Того самого дня град у громаді Шупарці наробив шкоди на 15,000 зл. В громадах Теофіпілька, Викторів і Геленків, бережанського повіту, град знищив землеплоди на просторі 300 моргів. В Нагірянці, Підзамочку і Підлісі, пов. Бучач, буря наробила великої шкоди в пільних землеплодах і городовині. — Над Перемищиною перетягла сильна буря з громами, що спричинила вісім пожеж. Найбільша була в Бабичах. В Ольшанах грім ударив у дерево, під яким схоронились одна жінка і два хлопці. Один хлопець згинув, інших удалось відратувати.

ЖІНКА ВРОДИЛА МАЛПУ.

В румунському місті Бакові 25-літня жінка Олена Гойоса вродила потворну дитину, подібну до малпи. Голова в неї приплескана, а на тімю великий наріст мяса. Ціле тіло вкрите волоссям, а верхні кінчини тіла далеко довші ніж задні. Мати знаходиться в шпиталі, а дитину дали у спірт до шпитального музею.

СКАЖЕНИЙ ВОВК ПОКУСАВ 25 ЛЮДЕЙ.

В селі Мерал, недалеко Одобешт на Буковині, появився скажений вовк і покусав 25 осіб, багато худоби і свиней. Покусаних людей відставлено до відзаразного інституту в Букарешті, а покусані звірята вбито. З великим трудом удалося лісничим застрілити того вовка.

ДИЗЕНТЕРІЯ ШИРИТЬСЯ ДАЛІ.

Міський лікарський уряд у Джерзи Сити ствердив у неділю 4 нові випадки занедужання на дизентерію. Міський медичний центр тепер лічить 62 особи, відокремлені в осібнім відділі.

Директор цього медичного центру радить населенню дбаби за чистоту поживи. Супроти цього, що недуга може ширитися через воду, він радить пити її тільки переварену.

ПЕРЕКОНУЮТЬ НЕ СЛОВАМИ, АЛЕ ДІЛАМИ.

Щоби переконати населення, що морська вода на Коні Айленді не є занечищена сміттям і надається для купелі, 10 урядників міського департаменту здоровля в Ню Йорку пішли там у неділю купатися. Урядників повів у море д-р Бест, заступник комішенера здоровля. Люди, що прийшли там купатися, влаштували урядникам овацію.

ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ ЗАСТРІЛИВ ДИТИНУ.

Гаевий Роман Тропановський, що гостював у Розалії Жартовської в кольонії Ожджари, щуринської волости, лицького пов., через необережність кинув заладований револьвер на землю. Револьвер вистрілив та вбив на місці 3-літнього хлопця, Казимира Соболевського.

ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ.

Любовна траґедія розігралася в Скнилівку під Львовом. Капраль від артилерії, Чеслав Вонхоцький, залюбився в 25-літній доньці трамваевого моторового, Теод. Ґолди, і хотів женитися. Його бажанню спротивився Ґолда, бо Вонхоцький був алькоголік і взагалі не мав доброї опінії. Але що донька Ванда була дуже за свого нареченого, батько остаточно згодився на їхне вінчання. Тільки військова влада не дала згоди на вінчання капраля - алькоголіка. Цю перешкоду обоє так взяли собі до серця, що рішила разом згинути. В неділю в полі, недалеко дому Ґолди в Скнилівку, Вонхоцький застрілив дівчину і себе.

СТЯВ СУСІДОВИ ГОЛОВУ КОСОЮ.

В Зарічку, пов. Ряшів, трапився цими днями жахливий випадок убивства. Два сусіди, В. Лясота і И. Вільк, посварилися один з одним за межу. Одного дня вони почали знову сваритися. Саме тоді підчас сварки Вільк мав зі собою косу, прискочив до Лясоти і одним замахом стяв йому голову. Вбивника арештувала поліція.

ВЕСІЛЛЯ В ЗЕЛЕНОМУ.

В Ліверпулю (Анґлія) відбулося весілля, на якому молода була в зеленій сукні, молодий у зеленому одінню, а також дружки, дружби і усі гості були одіті на зелено. Все це було зроблене всупереч пересудам, за якими зелена краска мала би приносити нещастя. Молода пара посунулася ще дальше в нехтуванню пересудів, бо шлюб свій брала 13. червня, а також замешкує тепер у домі під числом 13.

КОМУНІСТИЧНА РОСІЯ ОЧІКУЄ ВІЙНИ

БОЛЬШЕВИКИ СПОДІВАЮТЬСЯ ВІЙНИ СКОРШЕ В ЕВРОПІ НІЖ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

МОСКВА (СССР). — Росія жиє в останніх часах в очікуванню війни. Положена між Заходом і Сходом, Росія бачить зі всіх сторін передвоенні хмари. Комуністичні політики думають, що війна виникне в Европі з вини Німеччини. Тяжка внутрішня кріза в Німеччині, економічна й політична, може привести Німеччину до несподіваних поступовань назовні.

На Далекому Сході Росія також бачить приготування до війни, але думають, що Японія ще має багато своїх азійських справ до полагодження. В першу чергу вона мусить прийти до порозуміння з Китаєм і пособити урядови Кай Шека встановити там певний лад і спокій. Тепер У Москві з особливим зацікавленням чекають наслідків нарад представників Китаю та Японії, які відбудуться скоро в Дайрені. Від цієї наради залежитиме дальша політика Японії супроти Китаю та Росії.

ГІТЛЕР ПРОТИ ВІЙНИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Канцлер в інтервю з кореспондентом лондонської ґазети „Мейл" заявив, що Німеччина не збирається воювати. Німеччина вважає, що полагодження справи сарського басейну, в якій то справі має відбутися плебісцит у січні наступного року, остаточно усуне причини до територіяльних непорозумінь між Францією, і Німеччиною.

Гітлер каже, що справу кордонів з Польщею вже полагоджено й Німеччина має з Польщею ґарантійний договір, що показує миролюбність Німеччини. Таксамо, каже канцлер, Німеччина не збирається воювати й за кольонії в Африці, бо кожен Німець знає, що кожда сучасна війна приносить повну руїну економічного, політичного й культурного життя.

ЗНОВ ГОВОРЯТЬ ЗА ГАБСБУРҐІВ.

РИМ (Італія). — Сподіваються, що підчас побачення канцлера Австрії, Шушніґа, з Мусолінієм, яке скоро відбудеться, обговорюватиметься справу реставрації монархії в Австрії на чолі з Оттом. Думають, що цю справу приспішили останні події у Відні.

До повороту Габсбурґів на австрійський престол, кажуть, тепер прихильно ставиться Франція й навіть Німеччина, хоч це виключає на довго можливість прилучення Австрії до Німеччини.

ЯПОНІЯ СПОДІВАЄТЬСЯ ПІДТРИМКИ ФРАНЦІЇ.

ТОКІО (Японія). — Місцеві ґазети з достовірних джерел повідомляють, що Франція готова прилучитися до Японії й не поновляти морського договору, який існує між Злученими Державами, Японією, Францією, Анґлією й Італією. Цей договір закінчується в наступнім році.

Як відомо, Японія вже давно веде кампанію, що вона на слідуючій конференції пятьох великих морських держав буде домагатися права тримати фльоту в більшій скількости, ніж за вашинґтонським договором. Тепер, видно, Японія вже перехилила на свою сторону Францію.

ПОХОРОН ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Бувшого президента, фельдмаршала Гінденбурґа поховають сьогодня під Таненберґом, під памятником воякам, які впали в бою з Москалями. Великий військовий похід пройде з дому фельдмаршала до Таненберґу. Труну Гінденбурґа вeзтимуть на гарматі під ескортою батальона піхоти й двох шкадрон кавалерії.

Крім того в поході візьмуть участь представники уряду, ріжних патріотичних орґанізацій, інституцій і т. п. Похід треватиме вісім годин. По дорозі похід перейде через те село, де був штаб Гінденбурґа, звідки він з ґенералом Людендорфом керував операціями під Таненберґом у 1914 році.

КОМУНІСТИ ПОТЕРПІЛИ ПОРАЗКУ.

ШАНҐҐАЙ (Китай). — Війська нанкінського уряду оточили комуністичні війська в скількости пять тисяч біля Фучова. Уважають, що комуністичний наступ на південь тепер остаточно зломано, хоч деякі міста ще загрожені комуністами.

КОМУНІСТИ ПОЛЕТЯТЬ З ВІЗИТОЮ ДО МУСОЛІНІЯ.

МОСКВА (СССР). — До Парижа вилетіли три літаки на чолі з Уншліхтом, головою цивільної авіяції в Росії. З ним летять також сім представників военної авіяції. Ця ґрупа летунів летить до Парижа, щоб віддати візиту французським летунам, які недавно відвідали Москву.

Друга ґрупа, з трох літаків, летить з Москви до Риму на чолі з головою орґанізації повітряної й хемічної оборони Росії, Ейдерманом. Ця ґрупа полетить через Київ, Краків і Відень до Риму, щоб також віддати візиту італійським літакам, які відвідали Москву в останнім році.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число в пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

... оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить посилати гроші лише на ... Foreign Money Order
Тел. „Свободи": Bergen 4-0237 — Тел У Н Союза: Bergen 4-1016
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРУД -- СИМВОЛ МОСКВИ.

З Києва надійшли відомости, що комісарчуки московської влади далі перебудовують Київ на свій лад. Вони стараються надати Києву вигляд загально російський, себто той вигляд, який Московщина все старалася накинути всім землям, заграбленим імперіялістичними хижаками з московського Кремля.

В першій мірі комуністи звернули увагу на все те, що довгими сотками років було більмом на оці Москви, виказуючи стародавню відмінність українського народу, його культури й історії від московської. Комісарчуки звернули увагу на історичну українську старовину й дещо з неї знищили, дещо підфарбували на московський смак, а дещо лишили на поталу, чекаючи, поки час зробить своє й знищить остаточно сліди старовинної України.

Вони вже давно замкнули собор св. Софії, лишивши його „музеєм", але замкнутим для всіх. Ходять чутки, що комуністи хочуть зробити в тому соборі клюб, або розмістити в нім якісь свої установи. Тепер вони плянують знищити Михайлівський монастир, українську старовинну святиню, хоч і молодшу від собору св. Софії, але однаково ненависну для Москви, як оригінальну українську старовину. Вони хочуть перебудувати на московський зразок „Красної Площаді" цілий Софійський майдан, посеред якого стоїть памятник Богданови Хмельницькому.

Колись українські патріоти хотіли самі висадити цей памятник в повітря, але потім обмежилися тим, що на його скелі злупили напис, який зробила царська Москва на свою вподобу. Памятник же лишили, бо досить глянути на чоло Богдана Хмельницького, щоби прочитати в ньому, скільки горя і з яким тяжким серцем Богдан повернув свою булаву до Москви, відвернувши чоло від неї. А кінь — Україна рветься вперед, геть від Москви.

Та большевики в цьому памятнику побачили український націоналізм і обмотали памятник брудним рядном — символом того морального, матеріяльного, культурного й політичного бруду, яким Москва вкрила цілу Україну від часів Богдана Хмельницького. Від цілого світу Москва відгородила Україну своїм брудним параваном, а над ним, як колись маяв трикольоровий царський прапор, „Єдіной і Неділємой Расеї", має такий саме й тепер, але він червоний. Брудне рядно на памятнику Богдана Хмельницького — це символ, який ніколи не зійде з очей і свідомости українського патріотичного загалу й вічно буде кликати його до визволення з того бруду.

О. С.

ЛЬОКАЙ У КЛОПОТАХ.

В польських політичних кругах панує переконання, що по заключенню мілітарного союзу з Фанцією і нактів з СССР і Німеччиною Польща дуже зміцнила своє міжнародне становище; що Польща стала, або стає великою державою, „MOCARSTWOM", що зачинає значити в европейській політиці нарівні з Францією чи Італією.

Чи це так?

Підставою отих пактів є очевидно военний союз з Францією. Але чи довго він треватиме? Франція не дуже панькається з своїми меншими союзниками на сході Европи: з Румунією, Сербією, Чехією. Хоче бути їх опікуном. Та ось Польща забажала вирватися зпід цеї опіки, поплисти на широкі води власної міжнародньої політики. Ще коли Франція й не думала залицятися до СССР, заключила Польща з ним пакт неаґресії. А потім — проти волі Франції такий же пакт з гітлерівською Німеччиною. Нарешті тепер, коли французький міністер Барту видумав своє „східнє Льокарно", Варшава зовсім не спішиться до нього приступити.

Паризька преса зачинає іритуватися й грозити. І ось — якраз тут вступає польська політика в критичний закрут, який може її коштувати утрати военного союзу з Францією.

Ця небезпека не заходила, поки неприєднано проти Европи була настроена совітська Росія. Тепер жеж, коли СССР — з власної слабости — зачинає підлизуватися до великих буржуазних держав; коли зриває рапальський пакт з Німеччиною, Польща не стає таким конче потрібним союзником для Франції.

Є чутки, що по дорозі до Байону Барту мав дуже гостру розмову з польським послом Хлаповським. Барту нібито заявив, що Франція не думає поносити тяжкі зобовязання, що випливають з мілітарного союзу з Польщею, — коли ця остання ітиме наперекір всім посуненням Франції в міжнародній політиці — чи то в Празі, чи в Будапешті, чи в Римі. А „LE PEUPLE" пише просто з мосту: „Коли Польща в своїм теперішнім наставленню і своїх двозначних посуненнях не змінить нічого, — ревізія польсько-французьких відносин стане неминучою". Це вже грозьба. А подібно пише й „DEPECHE DE TOULOUSE"; та спеціяльно накидається на Польщу, приписуючи їй зазіхання на Балтик. Ґазета жадає, щоб Польща приступила до балтійського пакту, запропонованого Літвіновом. А коли, мовляв, Польща — так як і Німеччина, до балтійського пакту не приступить, то „вистане спільна декларація французько-російська, якаб заявилася солідарно за утримання статус кво на Балтику"...

Це вже не лиш грозьба. Це натяк, що вразі потреби Франція може замінити свого союзника на сході і замісць Польщі — вибрати знову, як перед війною, Росію...

Очевидно, що вразі війни з Росії буде такий союзник як з клоча батіг, як в 1917 р. Але Франція думає інакше. Вислід — становище Польщі зовсім не є таке міцне. Военний союз з Францією хитається. А без нього — нічого неварті й ґарантійні договори Варшави з СССР і з Німеччиною...

В СТРАХА ВЕЛИКІ ОЧІ.

(УП) Бульварна французька ґазета „Парі Суар" принесла перед кількома днями більшу замітку під заголовком „Як представляє собі третя Німеччина відродження незалежної України".

Замітка походить з міста Ціріху й інспірована коли не Москалями, які бояться відділення України від Москви, як нечистий свяченої води, то колами до них зближеними. Що редакція аж так добре поінформована в українських справах, це дивно, хоч можнаб вимагати від французького столичного орґану трошки більше знання в тій області. Намішав автор трохи гороху з капустою, додав фасольки, підлляв німецьким сосом і готова статейка. А редакція платить.

Зміст менше-більше такий: Німці, зглядно націонал-соціялісти, як тепер так і в часі, як ще були в опозиції, не перестають займатися українською справою. Доказом на це є письма Гітлера до Розенберґа. Ціллю Німеччини є відірвати від Совітів одну країну, найбогатшу та найбільш розвинену, та позбавити Росію її могучости. Хотілиб вони звести Росію до того стану, який запанував був після Берестя, коли то ґенерал Ґрінер запанував над Україною при помочі паперового гетьмана.

Про ці німецькі проєкти зачерпнула ґазета відомостей з самого центру, де ті пляни виробляють. Тяжко було вникнути в ці таємничі справи. Відомо, що перед большевизацією Україна перебула два режими, гетьманський та демократичний. Приклонники гетьманства вивтікали по приході большевиків до Берліна, а демократії до Варшави. Так повстали два типи українського сепаратизму. Антаґонізм Варшави й Берліна не здолав створити між тими обома сепаратизмами великої пропасти. УНР жила собі в Польщі та працювала, а для надання роботі більшої важности поіменували себе там люди ґенералами. Суперником цієї ґрупи стало Українське Національне Обеднання, що створилось у Берліні і повстало зі злиття ґрупи фашистів Коновальця та ґрупи бувшого гетьмана Скоропадського. Все це сталося по наказу Берліна і це є доказом німецьких плянів розбиття Росії. Скоропадського іменовано найвищим шефом руху за услуги, віддані Німеччині в 1918 р. В його розпорядимости є відповідний штаб співробітників, щось як і в попередній ґрупі. Ввесь штаб цей стоїть на послугах Гітлера та виконує всі вказівки Розенберґа. Цей останній старається обеднати під одним проводом всі ґрупи Білоруси та Кавказу, що нині нуртують на окраїнах Совітів.

Польщі невигідно з огляду на пакт з Совітами попирати далі протисовітську орґанізацію. Тож вона кинулась шукати в себе українських автономістів. Результатом того всього було, щоб перенести центр української політики до Берліна. Підчас одного конґресу в Празі пороблено заходи для створення союзу між УНР і УНО. УНР мала вступити зі всіми своїми частинами в службу Скоропадського. Автор одначе не береться твердити, що між Польщею й Німеччиною прийшло в тому напрямі до згоди. Наслідком німецько-польського договору приклонники гетьманства вже не мають чого скриватись зі своїм ґермонофільством. Їх трактується не зле. Одним словом, Поляки не переслідують українських автономістів, а Німеччина таки їх попирає. Десь при кінці травня відбувся в Берліні тайний зїзд делеґатів з Німеччини й Польщі, в якому взяв активну участь сам Розенберґ. Він привитав присутних в імені Фірера та підкреслив виразно ролю Німеччини в будучому відродженні України. Навіть його величество Скоропадський вшанував своєю присутністю відкриття конґресу та висловив зібраним свої побажання доброго успіху. При цьому також зазначується таку многомовну дрібничку, що в окруженні Скоропадського було аж чотирох старших, а між ними й адютант Ґерінґ. Дальше наведено й резолюції, яких тут не подаємо, а вкінці зазначено, що Німеччина готова ущасливити Україну „підгітлером" з правами віцекороля, випродукуваного в Німеччині. Справа тепер в тому, чи зможе Східне „Льокарно усунути цю небезпеку".

Стільки напутав автор замітки. При назвах орґанізацій подав ще і їх назви по московськи. Де таке автор вичитав в Гітлера, що він хоче будувати Україну, невідомо, бо в його книжці зустрічаємо щось протилежного. А що й сам Резенберґ не займається серіозно українським питанням, цеж відомо, бо в тому випадку був би звязав свої українські комбінації з відомим авантурником Полтавцем. Відомо також, що Поляки ніколи й не пробували переслідувати гетьманців у Польщі, тож не було чого заперестивати їх переслідувати.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 9. серпня, точно в годині 8-ій ввечір. Проситься членів прийти на означений час, бо є деякі справи до полагодження. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени суспендовані нехай заплатять свій довг, то будуть приняті наново. Кождий член повинен привести бодай по одному новому членови до товариства і У. Н. Союза. За кождого нового члена отримаєте одного доляра нагороди. — В. Ґурянський, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НЕПРИЯЗНО, АЛЕ ХОЧ ЩИРО.

З приводу Другого Конгресу Української Молоді Закарпатської України, що недавно відбувся в Мукачеві, написав мадярський часопис „Аз Ешлако" статтю, в котрій виразно заявляє, що Мадяри є ворогами українського національного руху, що їх симпатії по стороні російського напряму.

Коли на таку щирість здобудуться мадярони в Америці?

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ ВОРОГА.

Означивши себе в цей спосіб як ворога українського націоналізму, мадярський часопис пише про зїзд української молоді як про зїзд, котрий видно має народні симпатії за собою. Він підчеркує серіозність нарад, відсутність демаґоґії, безсторонність до Мадярщини, згоду українського табору, єдність між відмінними таборами.

Коли мадярони дадуть Українцям таке признання, на яке здобувся орґан їх панів на Мадярщині?

ДИКІ ЗАБОБОНИ.

Чорногорські селяни вкаменували одного селянина, котрий вживав щіточки до зубів. Вони взяли його за чародія, що вживає чародійної палочки для чарів.

Доказ чародійности лежав у тому, що в той час, як нещасний Чорногорець уживав своєї „чародійної палочки", в одного його сусіда корова перестала доїтись, у другого сказився пес, а в третього, великого богача, син залюбився в Циганці...

Автрійські ґазети кепкують з таких розумовань, хоч і серед них є вчені люди, котрі думають, що Австрія повинна би реставрувати Габсбургів, бо як би в Австрії були Габсбурги, то там було добре. І що сталось би в Австрії, якби так хто поважився там тепер сказати, що сказав недавно унітаріянський проповідник Л. М. Беркгед у Канзас Сіті: „Я не думаю, що молитвою можна змінити погоду!"?

ЯК НЕ БОГ, ТО УРЯД.

Проповідник Беркгед відай уважає забобоном думку, що молитвою можна випросити дощ. І з ним такої думки певно багато Американців. Але є також такі, що не вірять в успіх молитви для викликання дощу, а ждуть благодати від кого іншого. Одна ґазета доносить, що в Бостоні став недавно перед суддю, що видає горожанські папери, один шведський іміґрант. Суддя питає його:

„Чи ви вдоволені з умов у цьому краю?"

„Ще й як", відповідає іміґрант.

„А як вам подобається політична система в краю?" — питає далі суддя.

„Добре", відповідає кандидат. „Тільки..." — додає невідважно.

„Тільки що?"—допитує суддя, щоби переконатися, чи не має до діла з яким небезпечним радикалом.

„Тільки вона подобалась би мені ще більше", відповідає іміґрант, „якби було більше дощу".

У гостинниці сидить поет чогось сумний.

— Що з тобою? — питається знайомий.

— Ах, чоловіче, мені так дуже ніяково. Нині в ночі здавалося мені, що я їв шинку, а то була пятниця!

— Ну, тиж тому не винен; цеж було в сні.

— Та так, одначе шинка мені так смакувала!

СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЄ ПОЛОЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

(Промова голови Союза Украінок, посолки Мілени Рудницької, при відкриттю Українського Жіночого Конґресу в Станиславові дня 23. червня 1934 року).

(6)

Чи можливо, щоби один або два десятки літ розвязали у вдоволяючий спосіб цю незвичайно складну проблему, яка звучить: ввести жінку в русло суспільного життя, перевиховати її до нових завдань, до нових поширених відповідальностей, звязати жінку — не одну — звязати міліони жінок, звязати їх орґанічно і нерозривно з потребами, формами, функціями — громади, суспільности, народу, держави. Бож про це йде жіночому рухови: щоби не марнувалися непродуктивно цінности жіночого духа, ці безмежні приспані в жінках духові сили; йде про те, щоби їх з віковового сну прокинути і якнайкраще в якнайдоцільніший спосіб звязати у гармонійну цілість з мужеською частиною громадянства; запрягти їх разом у службу загалу, у творчий процес нового кращого життя.

Чим є один чи два десятки років цеї т. зв. жіночої рівноправности, коли дивитися на них з історичної перспективи трох тисяч літ, продовж яких всі цінности обективної культури творив майже виключно мужчина? Яке відношення між часом тривання жіночого еманципаційного руху і довжиною періоду мужеського примату в історії людства? Релігійні і фільософічні системи, держава і законодавство, цілий храм знання і мистецтва — те все діло мужчини. Жінка увійшла в цей мужеський світ дуже, дуже недавно. Вона робить у ньому щойно перші несміливі спроби, перші кроки, як мала дитина, яка вчиться ходити. А в нас є люди короткозорі, малі людці, що на історичні процеси, які міряться і тривають сотками літ, дивляться з жабячої перспективи. Вони бажали би покласти жіночий рух у домовину, бо на їх думку жіночий рух це анархронізм, а жіночі орґанізації — це абсурд.

Тимчасом на широкому світі щораз голосніше лунають голоси фільософів і соціольоґів, які — всупереч антифемірістичним тенденціям державних мужів і політиків — бачать джерело сучасної кризи у захитанні природної рівноваги між мужеським і жіночим принципом, як двома рівнорядними формами людства. Щораз частіше відзиваються голоси остороги, що світ звироднів внаслідок повного знехтування жіночого та гіпертрофії мужеського первня та що одинокий ратунок для нього від повного банкротства, — для цього змеханізованого, стехнізованого, зматеріялізованого і зраціоналізованого світа — лежить у припливі жіночих сил, нових незужитих сил, які ближчі до життя, його вічного коріння істотних потреб. Односторонний мужеський суспільний порядок мусить знайти своє природне доповнення у співпраці жінок на всіх ділянках життя. Одначе це завдання є не на міру життя одної ґенерації. Довгі покоління жінок мусять трудитися біля його здійснення і через довгі покоління треба плекати ідею жіночого руху, доки вона не вкориниться глибоко у свідомости загалу. А до цього потрібні жіночі орґанізації як терен кристалізації жіночих поглядів, як терен скупчування і активізації жіночих сил.

Коли би навіть приняти, що жіночий рух є нічим більше як тільки боротьбою за рівноправність жінки з мужчиною, а його остаточною метою — осягнення тієї рівноправности — то чи навіть зі становища так поверхового, так непомірно звуженого розуміння жіночого руху — справді можна вважати його чимсь минулим? Чи покінчилася вповні ця боротьба за належне жінці становище у родині, громадянстві, за освіту і звання, за всі зовнішні можливости? Чи справді так світло, так блискуче стоїть справа з жіночою рівноправністю?

Здається, що від 20 літ не було менше відповідного менту видвигати гасло ліквідації жіночих товариств та твердити, що жінки вже зрівнані в правах з чоловіками, як саме тепер, коли в цілому світі помітна нова поворотна хвиля антифемінізму, яка намагається зіпхнути жінку назад зі здобутих нею позицій. Ось ми є свідками, як вводиться наново нумерус клявзус для жінок на університетах, обмежуючи число студіюючої молоді до 10 процентів. Ось бачимо, що в деяких державах жінки тратять політичні права, а в інших державах при всіх зусиллях не можуть їх добути. На цілому світі господарська скрута бє в першій мірі по жінках, бо вони стають жертвою законів, які буцімто мають зменшити безробіття. Відживає наново конкуренційна господарська боротьба чоловіків з жінками, ведена у формах, яких не знали навіть передвоенні часи, часи „нерівноправности". В усіх державах світу, також там, де конституція й інші основні державні закони запевнюють жінці рівноправність, — обовязує досі старе законодавство, побудоване на ідеї примату мужчини, чого найяскравішим висловом є тип патріярхальної родини, де жінка-мати підпорядкована є чоловікови.

Але покиньмо теоретичні міркування, залишім світови його журби і погляньмо, як є в нас з тією рівноправністю. Який питомий тягар жіноцтва в нашому національно-громадському житті? А коли трудно нам відповісти на такий загально-сформулований запит, то можна його розбити на кілька спеціяльних. Який відсоток жінок є членами наших національних товариств? Який відсоток жінок займає передові становища в громадянстві, скільки з них є головами, чи хочби членами управ краєвих установ, скільки директорами інституцій? Який відсоток творять жінки на загальних зборах центральних орґанізацій, де право участи мають тільки делеґатки повітових чи низових клітин? А як є на нашому селі? Чи бувають у нас жінки головами читалень і кооперативів? Чи є в нас жінки війтами або бодай членами громадських рад?

Ці запити є закидами не тільки в сторону громадянства, але також, і то в першій мірі, вони обвинувачують нас як жінок. Вони зясовують нам, яке безмежне поле праці лежить перед нами та чи мають слушність ці люди, які думають, що формальна рівноправність жінки накинена українському гормадянству не своїм законодавством, могла на протязі кільканацяти літ врізатися глибоко у світогляд суспільства та звязати з ним українську жінку тисячними взаєминами.

Але може хто скаже, що приклади, які ми тут подали, не є суттєві. Візьмім два інші, і то з ділянок, які навіть у найбільше консертативному значінні є незапереченою доменою жінки: а саме домашнє господарство і виховання дівчат.

(Дальше буде).

Чи обговорювалася справа допомоги на будування Українського Дому в Празі в тих кооперативних, політичних, громадських, просвітних і інших орґанізаціях, до яких Ви належите? Чи вписалися ці товариства в фундатори Українського Дому?

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

A NEW ERA IN RUSSIA.

The Dream and the Reality.

INEQUALITIES IN WAGES.

The Trend Towards Nationalism.

"Our Fatherland."

(From Our Moscow Correspondent)

While the Soviet Union has not undergone any very violent or spectacular change recently, there are several marked new trends in Soviet life, which, taken together, make up the atmosphere of a new era and deserve attention abroad. Three of these outstanding trends are greater stabilisation, growing nationalism, and increasing material inequality.

A dominant feature of Soviet life since 1928 has been the acute crisis of agrarian production (Stalin himself recently admitted that the country's supply of livestock had virtually been cut in half during recent years) which, at its worst phase, reduced the town population to a very meagre food suply and caused famine in many coutry districts during the winter of 1932-1933 and the spring of 1933.

After the more satisfactory harvest of 1933 there was a turn for the better, and, while drought or other unfavourable climatic conditions may delay still more a process of agricultural reconstruction, which is bound to be slow and difficult in any case, it seems probable that the extreme low point of the agrarian crisis has been passed.

Soviet Promises.

The peasants have more or less reluctantly resigned themselves to the system of collective farming which was forced on them so ruthlessly. The Soviet Government, on its side, seems to have given up the idea of pushing the peasants into full-blooded communes, and is lavish with its promises of more manufactured goods.

The struggle between the Government and the peasantry reached its most ferocious form of expression in the great famine of 1932-1933, the scope and the very existence of which were quite successfully concealed from the outside world by the rigorous Soviet censorship. During the months when the famine was at its height no foreign correspondent was permitted to visit the stricken areas; a special new rule was introduced under which no foreign journalist might travel outside of Moscow without permission from the Soviet authorities.

By failing to provide adequate relief itself and by preventing the facts of the famine from reaching the outside world the Soviet Government made itself responsible for the enormous death toll which was registered in the villages of Ukraina, the North Caucasus, Turkestan, and some regions of the Volga. Judging from local statistics which I was able to obtain from village Soviets and heads of collective farms in the course of a trip which I made after the prohibition on travel had been relaxed 10 per cent, was the normal death-rate in the famine regions, which included a population of some 60,000,000.

Neglected Fields.

The cause of this famine was not any catastrophic drought, although weather conditions were unfavourable in Ukraina and the North Caucasus. It was rather that the peasants, mostly hostile to the collective farm system and rendered discouraged and apathetic by excessive requisitions of their grain and other food products, neglected the fields; the Government extcted its full pound of flesh in the shape of new requisitions, and left the peasants to take the consequences of their "sabotage," which, in this case, amounted to mass starvation.

The struggle of which the famine was the most terrible symbol is not over. It will never be over until the peasant, within or without the framework of the collective farm system, obtains more freedom in determining the conditions of his labour, more voice in disposing of his products, a farer share of the national income. But unless severe drought brings the country face to face with a new crisis of food supply in the present year, the struggle seems likely to go on in milder forms, which will not be so destructive of agricultural productivity.

Food Situation.

With an easing of the food situation last autumn and winter went some abatement of the persecution of the intelligentsia, although the Soviet engineer or technical expert is still far from secure against arbitrary arrest. Quite recently it was found that in many mines around the coal town of Prokopievsk, in Western Siberia, half the engineers and technicians had been condemned to sentences of imprisonment, often for trivial or unfounded offences, and were working in the status of convicts.

The reinstatement of conventional teaching methods in the schools, the restoration of history and geography to places of honour in the curriculum, the increased emphasis on the value of the literary classics, the appearance of more goods, even though quality is shoddy and prices are high, in the Moscow shops, the toleration of dancing—all these things point to some relaxation of the more extreme rigours of recent years, to a period of greater stability and less violent change. The present tendency to shape plans more realistically, to curtail extravagant and impracticable projects, to shift the emphasis from quantity of output in industry or acreage in farming to quality of production and of tilling, points in the same direction.

The pronounced new nationalism of the Soviet Union finds its clearest reflection in the much more active foreign policy which the Soviet Government is now pursuing. The time has passed when the Soviet Union maintained the attitude of standing aloof on a Mount Sinai of revolutionery virtue, self-righteously refusing to take part in the intrigues and combinations of wicked "capitalistic" Powers.

Litvinov in Geneva in May and June acted just as a Tsarist Foreign Minister might have done, endeavoring to strengthen the bonds of alliance with France on the basis of common antagonism to a resurgent Germany. The Soviet Press, scrapping the Bolshevik tradition of pouring out vials of wrath and contempt impartially on all "capitalists and imperialists," takes sides passionately with France and denounces Germany and, to a lesser extent, England—very much in the style of the controlled Press of any other nationally minded dictatorship.

This plunge into active international politics is almost certain to handicap further, if not to paralyse completely, the activity of the Communist International. The Soviet Government cannot very well propose pacts of mutual aid to France and to its eastern European neighbours, Poland and Roumania, and simultaneously permit an organisation on its territory to urge French, and Roumanian soldiers to mutiny and kill their officers, and French, Roumanian, and Polish workers and peasants to rise in revolt.

Lenin's Dream.

As a great Power the Soviet Union has "arrived"; American recognition and the increasingly close understanding with France, the strongest European military country, are the best proofs of this. But it has not "arrived" in a revolutionary sense, in the sense of which Lenin dreamed when he wrote:—

> The victory of Socialism is possible in one capitalist country. The victorious proletariat of that country...would rise against the remaining capitalist world, attracting to itself the oppressed classes of other countries, arousing them to uprising against the capitalists, coming out, if necessary, even with armed force, against the exploiting classes and their States.

This nationalism is also visible in the internal life of the country. A decade ago excessive devotion to his own country was regarded as bad form in a Communist, as savouring of indifference to the international revolutionary movement. A Communist woman at that time said to me half apologetically: "I love Russia more than a good Communist should." Now Soviet patriotism is trumpeted in all the newspapers, such phrases as "our beloved Socialist fatherland" and "our great country" are becoming very familliar.

Of course, the conviction of an international Messianic mission for the Russian Revolution will die slowly; should war come there would doubtless be an effort to employ Communist propaganda, along with aeroplanes and poison-gas, against the enemy.

There is a dutiful effort now to give an international twist to every piece of domestic construction; to represent a new locomotive as "a reply to the Pope," and the completion of a steel or chemical plant as a mortal blow to the world bourgeoisie. But the Soviet leaders have already realised in their hearts, and the masses will some day realise, that new industrial construction in the Soviet Union will no more win other peoples to Bolshevism than Mussolini will gain converts to Fascism by draining Italian marshes or Hitler to National Socialism by laying down automobile roads.

Inequalities.

A permanent growth of material inequality would seem to be the inevitable result of the strident present-day insistence on unequal wages and salaries, on markedly higher compensation for persons in more responsible posts. Lenin, in 1917 and 1918, laid down the precept that in a truly Socialist State the Cabinet Minister should receive no more than the average wage of a good manual labourer.

Stalin, on the other hand, is as eloquent as any mid-Victorian banker or industrialist in extolling the merits of superior rewards for industry and capability; and it is not Lenin's original doctrine, but Stalin's interpretation of it, that shapes the course of events in Russia to-day.

Russia's experience would seem to indicate that approximate material equality can exist only in very primitive or very poor communities. Every step forward from the bleak deprivations of the last few years will mean less equality. The high State official, the head of a State trust, the "red director" of an important factory will get the individual automobile; in time, no doubt, the comfortable private house which the skilled worker cannot possess.

The skilled worker, in turn, will get the radio set, then camera, the better meal in the factory dining-room which his less skilled fellow cannot afford to buy.

A Paradox.

One of the probable future paradoxes of Russia will be that just about the time when classes are officially abolished (this is supposed to occur in 1937, when the Second Five Year Plan comes to an end) new classes, based, not on inherited wealth or birth, but on power, on status in the huge hierarchy of State officialdom and distinguished by very different standards of living, will become much more visible.

Incidentally, if the trends towards nationalism and toward inequality continue, the line of distinction between the Soviet Union and the various Fascist States will become correspondingly dimmer. There is already substantial common ground between Bolshevism and Fascism in their common love of militant phrases, contempt for liberalism and democracy and technique of Government through a combination of intensive propaganda and mass organisation, combined with merciless repression.

Indeed, I know of a case when an unusually open-minded Russian Communist, after returning from a stay of some years in Italy, remarked that in Italy, as in the Soviet Union, the youth was much more unreservedly in favour of the existing regime than the older generation; and, after mentioning other similarities, reflectively observed: "It's very much the same in Italy as here; only in Italy the people have enough to eat."

(The Observer, July 15, 1934).

С. М.

ЛЮБОВ ДО БАТЬКА Й НЕНЬКИ

(Українським дітям в Америці).

Був синок у батька й неньки,
Одинак, один лиш був:
Мав доволі він усього,
Чого серце забажало,
Чого тільки він збагнув.

Лиш про нього тільки й дбали
Батько й ненечка його;
І пестили, годували
На все йому дозволяли
Тай давали усього.

Так у пестощах матусі
Він поволі собі ріс,
І про все йому байдуже,
Бо любив він батька дуже,
А матусеньку ще більш.

Бож і як їх не любити?
Щож би він без них робив?
З ними в полі і в хатині
І у церкві і в гостині,
Все при них він тільки й жив.

І раз матінка спитала
Синочка одинака:
„Чи ти любиш мене, сину?
Моя милая дитино,
Любиш свого ти батька?"

„Люблю дуже!" — лебедів він
І до ненечки туливсь
Та дивився так миленько,
Що аж з радости личенько
Дрібні слізоньки зросив.

„А як виростеш великий?" —
Каже ненечка йому:
„Чи будеш ти шанувати
І любити й поважати
Батенька й мене стару?"

„Буду!" — каже синок сміло.
„Вас любити буду все!"
Тож раділи батько й ненька.
І росте синок маленький,
Як василечок цвіте.

А цю неньчину розмову
Син до серця собі взяв.
Він, набігавшись по хаті,
Коли ляг відпочивати,
Дивний сон такий ось мав:

Десь він ходить по городці.
Всюди гарно так кругом;
Нараз ангел тут зявився
І до нього усміхнувся,
Легко торкнувши крилом.

І став ангел говорити
В ухо хлопцеви саме:
„Уважай, мій хлопче любий,
Бо підеш ти між злі люди,
Зіпсують вони тебе!

„Ти лиш дуриш батька й неньку...
Ти їм горе принесеш;
Сам їм віку вкоротаєш,
В сиру землю поховаєш,
Сам життя їм відбереш".

* * *

І зник ангел десь у пітьмі...
Хлопець з ляку пробудивсь
Тай немало сном нечистим,
Таким страшним й пророчистим,
Він поважно зажуривсь.

* * *

Та життя йшло, дні летіли,
Час минав собі, плинув.
Хлопець ріс, ставав все більшим,
Здоровішим, розумнішим,
А про сон і призабув.

Згодом стало бідно в хаті,
Тяжко жити їм було,
І син мусів працювати,
В господарстві помагати,
Тай немило це було.

Став він праці уникати,
Крадьком з хати виходив,
Знаходив собі не милу,
Та компанію фальшиву,
Ночі з хлопцями зводив.

Хлопці стали бунтувати
Молодого юнака:
„Що ти, кажуть, в неньки й тата
Будеш тяжко працювати?
У нас думка не така!

„Ти кидай цей дім ще нині
І йди з нами в дальший світ...
Там ми разом погуляєм,
Свого щастя пошукаєм:
Молодіж ми, тільки цвіт!"

* * *

Трохи дивно й жалко було,
Та з товариством усім
Геть пропали чувства й жалі,
Лиш думки брудні, зухвалі
Овладіли тепер ним.

В його мріях тепер стала
Нова доля в чужині,
Все богацтво, що придбає,
І те щастя, що зазнає,
Доки літа молоді.

І буйний синок єдиний,
Без надуми порішивсь:
Крадьком, нічю, без прощання,
Взявши трохи харчування,
Рідну хату опустив.

* * *

Та не зразу усміхнулась
Доля у чужім краю...
Були злидні, горе й лихо;
Та зносив він все те тихо,
Бо і скаржитись кому?

Чужі лайки нераз слухав
І дорікання, клятьби,
Та терпів все і вгинався,
Сам себе вже він стидався,
Щоб признатись до біди.

Нераз плакав у куточку,
Кляв чужину і цей рай;
Жалко було неньки й тата,
Та стидався так вертатись,
Без нічого, в рідний край.

* * *

І пройшло так літ чимало
І з десятка їх пройшла:
Він привчився вже терпіти,
З праці рук став багатіти,
Краща доленька прийшла.

Тепер міг він уже сміло
Повертатись в рідний дім;
Став помалу він збиратись
І з чужиною прощатись,
Бож то з грішми їде він.

На прощання скликав гостей:
Всіх товаришів своїх
Й набалакавшись до днини
Та забавившися з ними,
На спочинок спати ліг.

І ось диво: знову сниться
Той сам ангел херувим,
Що тоді в рідній хатині,
Там приснився при родині,
Коли був він ще малим.

І нині той ангел знову
Тихо в сні проговорив:
„Я той сам твій хоронитель,
Прийшов днесь тебе звістити,
Що ти батька й неньку вбив".

Тай відлетів ангел в небо.
І зірвався молодець:
„Боже! Боже! Що зі мною?
Ох, летіти тра стрілою
Мені в рідну хату днесь!"

* * *

Пригадав він батька й неньку
І їх лиця дорогі.
Душа сумом наповнилась,
Серце так чогось забилось:
Чи живуть вони, чи ні?

І чимскорше він кидає
Всіх товаришів нових:
Його мучить жаль, трівога;
Він спішиться, яко мога,
Щоб побачити ще їх.

Ось, ось ниви, рідні гори...
Стару стежку він знайшов.
Скорше, скорше! Милий Боже!
— Ох, запізно вже, небоже,
Із чужини ти прийшов!

* * *

Дім батьківський похилився,
Розлетівся старий пліт,
А крізь вікна вітер грає,
Сумом душу огортає:
Все спустошене стоїть.

Деж поділись батько й ненька?
Деж та радість і той рай,
Що тут були, як він крадьки,
Полишивши неньку й батька
Кинув хату й рідний край?

* * *

На цвинтарі, у затишку,
Там стоять нові хрести:
Там із жалю за синочком,
Затуживши батько й ненька,
У могилу там лягли.

* * *

По цвинтарі вітер віє...
До могили син пристав,
І голосить і ридає,
Ту годину проклинає,
Коли рідний край кидав.

* * *

Не кидайтеж, діти, неньки,
Ані батенька самих!
Під покровом рук їх рідних,
Хоч у злиднях, хвилях бідних,
Жийте з ними і для них.

Ви любіть їх і шануйте
І добро для них чиніть!
Не вбивайте їх журбою
І своєю ви рукою
Їх в могилу не кладіть!

Організуйте між своїми знайомими збірку пожертв на Український Дім у Празі! Гроші пересилати до Обєднання або на адресу Директора Музею Визвольної Боротьби України: Prof. D. Antonovyc, PRAHA-Nusle, 245. Czechoslovakia.

ҐАЗОВІ ВІЙНИ ТОМУ 2,200 ЛІТ.

Як старинні Греки хемічними засобами вивоювали багато побід.

Помилкою є думати, що війна трійливими ґазами винахід найновіших часів і що трійливих ґазів уперше стали вживати за наших часів, у світовій війні. Перші війни трійливими ґазами й іншими хемічними засобами були ще тому 2,200 літ!

На це є історичні докази. Славний грецький історик Тукідид пише, що Греки в боротьбі проти неприятеля вперше в 248-му році перед Христом уживали трійливих ґазів і хемічних засобів. Зовсім природне, що ті отруї не були такі досконалі, як сьогоднішні ґази, були багато примітивніші, а всеж для ворога були страхом. Грекам ті ґази вможливили кілька побід.

Боротьба трійливими ґазами у старинних Греків виглядала так:

Перед обляганою твердинею Греки всі більші дерева видовбували та наповнювали смолою, сіркою та жевріючим вуглям. На галуззя тих дерев ставили посудини з трійливими ґазами й іншими трійливими засобами. Коли видовбане дерево стало горіти, сірку та смолу несло на твердиню (залежало це від попутнього вітру) й там опускало на залогу твердині. Часто такий напад таа пощастив Грекам, що ворог віддавав твердиню без бою.

Тукідид згадує, що в пізніших війнах Греки вживали й іншої хемічної мішанини, а саме салітри, яка в пізнішій фабрикації стрільного пороху відіграла таку важну ролю. Коли неприятель боронив якої твердині на малому острові, Греки висилали багато малих ґалєр із жевріючим вуглям, салітрою, сіркою та смолою. Ґалєри довкола острова витворювали задушливу атмосферу. Оце в дійсности й був страшний „грецький вогонь", якого так дуже боялися неприятелі. Багато римських істориків згадують часто про той огонь. Ті запалені грецькі ґалєри часто переносили пожежу й на ворожі воєнні кораблі й Греки багато разів побідили сильнішу й найсильнішу фльоту.

Тож, як бачимо, хемічна війна не є нічого нового. Про неї знали й старинні Греки, один із найхоробріших і найбільш войовничих народів у світі. В літописах середньовічних часів подибуємо також приміри хемічної війни. Були то дуже примітивні засоби, одначе нам виразно показують, що люди здавен-давна думали про те, як би то неприятеля нищити отруями й отруйними ґазами.

НЕМА НЕБЕЗПЕКИ ГОЛОДУ В АМЕРИЦІ.

Чи буде посуха або ні, Америка не буде голодувати цеї зими. Останки пшениці, кукурудзи та інших головних харчових засобів, додані до найбіднішого збору, запевнять повний достаток. А хочби навіть був найгірший неврожай і ніяких земельних плодів не можна було би добути в Америці на протязі цього року — що є зовсім неможливим — вже є достаточно засобів на прожиток.

Досліди про поження, оперті на найновіших даних, які зладило та подало до публичного відома згадане Освітне Бюро, призбирали деякі вражаючі обчислення.

Отже дня 1. квітня ц. р. взагалі було пшениці на складах 386 міліонів бушлів, супроти 521 міліонів бушлів, які припадали пересічно на кожний рік три останні роки.

Обчисляючи та віднимаючи скількість для вжитку домашнього та призначеного на вивіз — котре постійно зменшається — замічується, що в той час надвишка буде коло 250 міліонів бушлів. Це рівняється з пятьрічним пересічним засобом 285 міліонами бушлів.

Збір нової зимової пшениці обчислено 1 травня на 461 міліонів бушлів, а збір весняної пшениці може принести 176 міліонів бушлів. Це разом з запасом буде виносити загально коло 900 міліонів бушлів. Для домашнього запотребовання пшениці як поживи. годівлі, тощо, підраховується і призначується 625 міліонів бушлів отже ще подостатком останеться на вивіз та наступний засів.

Подібне обчислення вказує на обильні запаси кукурудзи, вівса, жита, ячменю, як теж молочних продуктів та мяса.

ФЛІС.

ДІТИ ЗНАЙШЛИ СКАРБ.

В еспанському місті Сеґовії серед руїн старої палати Ґранга діти, що там бавилися, знайшли в пивниці будинку горнець із старими золотими грішми. Забрали горнець і сховали його на стриху своєї хати. Про знахідку нікому не говорили. Батьки скоро запримітили, що їх діти купують багато цукорків, солодощів, забавок, часто ходять на мячеві змагання. Спиталися дітей, відкіля мають гроші на ге все. Діти вкінці призналися, що в пивниці старої палати Ґранга знайшли горнець із золотими грішми та одну монету за доною відносили до золотника, який купував у них дешево ті золоті гроші. На вістку про це горожани Сеґовії юрбою пішли до звалищ замку, та вже нічого не знайшли. А поліція приказала золотникови віддати всі ті гроші, що їх купив у дітей.

Вязничний сторож. Ви, число 37-ме, чому не спите?
Арештант: Знаєте, воно мені виглядає дуже смішно, серед ночі спати, коли я звичайно в таку пору працював!

ТУНЕЛЬ МІЖ ЕВРОПОЮ Й АФРИКОЮ

Триста метрів під водою. — Прибережні геологічні праці та мапи потвердили можливість проекту.

Останніми часами говорять знову багато про проект тунелю під морським проливом при Гібральтарі, що лучив би Европу з Африкою. Фахівці кажуть, що той плян, який сьогодні є ще утопією, здійснять у 1940 або 1941 році.

За влади Прімо де Рівери в Еспанії 30 квітня 1928 року були іменували комісію геольогів і представників міністерства військових справ і фльоти, якої завданням було прослідити, чи вдалося би здійснити проект артилерійського полковника, Педра Джевендіза, який піддавав злучити оба континенти тунелем. Праці тієї комісії тепер покінчилися та виявили вдоволені висліди.

Передовсім досліджували біля Гібральтару морське дно, яке в деяких місцях є глибоке 600 метрів. Справдили, що земля його з вапняка. Геологи впевняють, що ця вапнякова верства сягає до глибини 1,250 метрів. Шукали теж „лінії найменшої глибини", при чому виявилося, що біля Гібральтару під морем тягнуться горби, яких 300 метрів під поверхнею води, що могли бути ідеальною дорогою для проектованої сполуки. Все це здійснила комісія під проводом управителя еспанського геольогічного інституту, Люїза де ля Пена, та голови міжнародного географічного інституту, Джузепа Дж. Сінерізи. Ті вчені в справі можливости побудування гібральтарського тунелю сказали таке:

— Щоби прослідити прикмети морського дна Гібральтарського проливу, як з еспанського так і з африканського боку, вжили ми методи викликування штучних землетрусних хвиль. Ми спричинювали вибух кількасот кільограмів динаміту, а сейсмографи, які ми уставили на відповідних місцях, позволили нам поробити висновки з поширування филь. І так ми дослідили цей ґрунт аж до глибини 1,250 метрів під морською водою, а висліди справдили звичайним міряннм глибин. Ми ствердили, що морська земля від еспанського побережа аж до мароканського творить цілість і є відповідна для будови тунелю.

Щоби краще прослідити цей підморський ґрунт, мусять добути зломи підморських скель із дна моря. Мусять теж точно прослідити підморський гірський ланцюх, бо він на мапах недокладно назначений. Йде він від Торре де ля Пена на захід від Таріфи на еспанськім побережі аж до Альказару Сегуеру на африканському континенті. В обох тих місцях переводитимуть пробні роботи вже найближчих місяцях. Два кораблі еспанського океану графічного інституту виплинуть, щоби зладити точну морську мапу величини 1:15,000, над якою то мапою працював уже коробель „Артіліо".

Будова тунелю, як впевняють, не буде коштувати більше, як будова двох воєнних кораблів. При цьому треба взяти під увагу військові, господарські та політичні користи, що їх матиме Еспанія з того тунелю. Сподіються, що тунель побудують до 1940 року.

Директор завважав, що службовець спить твердим сном при бюрку.

— Що ви собі думаєте!? Чи я вам плачу за це, щоби ви тут спали?

— Я прошу не гніватися, пане директор, та мій маленький синок не дає мені спати ночами, тому я такий перетомлений.

— Знаєте що? Принесіть завтра вашого синка сюди до офісу, то не позволить вам спати при праці.

—o—

З діточих літ.

— Дивися, то моя фотографія з діточих літ.

— Що? Ти вже тоді був лисий?!

— Ніколи в світі! Ти держиш фотографію догори ногами!

НА ДВОРІ ЧОРНОГО КОРОЛЯ

—o—

Там, де ріка Нігер (найбільша після Нілю та Конга ріка в Африці) заломлюється великим коліном довкола території Вольта, є ще чимало чорних королівств, про які ми нічого не знаємо. Ця частина французької західньої Африки ще взагалі є недослідженою країною.

Територія Судану, Вольти та Нігеру сім разів така велика як нпр. Німеччина (Німеччина перед війною мала 540,778 квадратових кільометрів), а населення має десять разів менше. Пересічно живе там двох людей на один квадратовий кільометер. Тузем́ців (чорних) є там 6,500,000, а білих (чужинців) щонайбільше 1,500. Та 1,500 білих зручно та кріпко держать у своїх руках силу Франції.

Муринські королі це поправді васалі Французів. Тому вони від Французів дістають ордери та почести. Такто скріпляється слава „князів" і заслонюється залежність від Франції.

Як помре такий король, йому висипають могилу в формі піраміди. Називають могилу „місцем спочинку для душі покійника". В могилу застромлюють галузя, щоби відстрашувати злих духів.

Одним з найвірніших слуг Франції є король Мосів. В окруженні міністрів і найстарших із племени сидить він на престолі (деревляне крісло з поруччем, помальоване), на голові шапочка, гафтована сріблом, на грудях повно ордерів, у руках шпада.

Резидує той король в Уагадугу над Білою Вольтою, а приказує соткам тисяч своїх підчинених. Та не лише правління справляє йому клопоти. Також у приватному житті має багато до діла. Як вірний син чорних батьків цей король великий прихильник жінок. А коли хто має багато жінок, то це знак, що він могутній. Сам він живе в на-пів по европейськи побудованому цементованому домі, а його жінки живуть у кралі, себто в оселі. Кожна має окрему круглу хату, побудовану з глини, пошиту соломою.

У бажанні бути гарною та приваблюю Муринка не уступає білій жінці. Питання моди, щоправда, тут не має значіння, бо одинокою одежею Муринки, це запаска на бедрах. Тому Муринки всю увагу присвячують лише прикрасам і плеканню краси. Чимсь незвичайно гарним уважають Муринки пять тісно сплетених кісок. А коротке й кучеряве волосся — це дійсно неабияка штука сплести в косу. Гарно відбиває на чорному тілі блискучобілий шнур перел.

Добре лікарство.

Жінка доглядає тяжко хорого чоловіка: Може післати по лікаря д-ра Притулу?

— Чи давно, пані, помер ваш чоловік?

— Помер два місяці по шлюбі.

— Ах так! То не мучився довго.

—o—

Пан Крупчак просив багача, щоби віддав йому дочку за жінку.

— Щож сказав тобі батько твоєї дівчини? — питається приятель.

— Не відмовив, одначе поставив дуже тяжку умову.

— Яку?

— Що йому насамперед мусить волосся вирости на долині!

—o—

— Що ви такі сумні?

— Журюся моєю жінкою.

— Що їй є?

— Нездужає на переміну матерії.

— То треба лікувати.

— Колиж бо воно невилікувальне. Вона нездужає на переміну матерії на суконки. Що місяця купує нову!

ВІЙНА ПРОТИ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ ОДЕЖІ В КИТАЮ.

У своїй тисячелітній історії прожив уже Китай ріжне, одначе „культурна боротьба", яку тепер ведуть у Пекіні, Ганкаві, Тієнціні й інших містах, відграється певне вперше в історії Китаю. Потворилися там союзи „протимодерністів", яких програмою є війна проти новітнього европейського одягу. Ті „протимодерністи" вишукують свої жертви передовсім на прилюдних місцях, на зборах, у театрах, у кінах. Там стараються людям, зодягненим на нову европейську моду, знищити одежу квасом, або розтинають матерію. Міністерство внутрішніх справ, провінціональні уряди та пекінська політична рада грозять тепер дуже високими карами тим „протимодерністам". Президент міністрів видав розпорядок, у якому сказано: „Чи ті гуртки вважатимуть тепер чужинецькою одежею однострої вояків і моряків? Чи хотіли би ті організації, щоби китайські вояки воювали в довгих спідницях і коротких лейбиках?"

Вуйко: Юрчику, як ти виростеш, то чим хотів би бути?

Юрчик: Полісменом.

Вуйко: Чому саме полісменом?

Юрчик: Бо як усе могтиму тоді бути на переді, як щось десь станеться!

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 19 ЛИПНЯ. — АВСТРІЯ ВИГОТОВЛЯЄ УЛЬТИМАТ. (13)

В той час, як сербсько-австрійські відносини все напружувалися й Берхтольд відбував наради з угорським премієром Тисою, щоб рішити, що робити далі проти Сербії, у Львові 16. липня 1914 року відбулася нарада Українського Парляментарного Клюбу, скликана для вирішення біжучих справ. Український Клюб осудив злочинне вбивство архикнязя в Сараєві та висловився за негайне скликання парляменту, щоб сам австрійський уряд не рішав усіх справ без парляменту.

Крім того Український Клюб дав вказівки до приспішення заснування українського університету у Львові та висловив домагання, щоб Українців далі систематично й необмежено приймали в судівництво та взагалі в адміністацію. Ніхто не сподівався скорої війни, бо ніхто не знав, що Тиса погодився на висилку ультимату Сербії, про що Берхтольд повідомив старого цісаря, додаючи, що коли Австрія випустить ініціятиву тепер, то опісля дорого відпокутує це.

Берхтольд секретно приготовив ультимат Сербії й тепер лише вичікував слушної години, щоб післати його. Він хотів, очевидно, добути від уряду санкцію на цей крок, а тому скликав секретне засідання уряду. Щоб відвернути увагу від своїх приготовань, Берхтольд наказав начальникови штабу армії, генералови Конрадови, та міністрови війни Шоніхови виїхати геть з Відня на вакації. Разом з тим уряд почав зовні триматися спокійніше супроти Сербії.

Російський посол у Відні, Шебеко, підозрівав, що Австрія задумує щось поважніше, ніж те, що дотепер говорено отверто. Він стрінувся у Відні з австро-угорським послом до Петербурга, який приїхав був сюди на відпочинок. Австрійський дипльомат запевнив Шебека, що все буде гаразд і до якихось поважних подій не дійде. Заспокоєний Шебеко поїхав до Петербурга, щоб там зробити звіт міністрови та одержати нові інструкції.